



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09-4783/28.09.2022 г.

На основание чл. 13д, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс, във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет и Заповед № РД 09-3893/15.08.2022 г. на министъра на образованието и науката

УТВЪРЖДАВАМ

учебна програма за специфична професионална подготовка по учебен предмет **композиция – теория**, за професионалното направление код **213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“**, професия код **213070 „Графичен дизайнер“**, специалност код **2130701 „Графичен дизайн“** съгласно приложението.

Х

Мария Гайдарова
Зам.-министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А
ЗА СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА
ПО
УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ
КОМПОЗИЦИЯ
ТЕОРИЯ

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....20..... г.

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

Код 213 „АУДИО-ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ТЕХНИКИ; ПРОИЗВОДСТВО НА МЕДИЙНИ ПРОДУКТИ“

ПРОФЕСИЯ:

Код 213070 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙНЕР“

СПЕЦИАЛНОСТ:

Код 2130701 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН“

София, 2022 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по учебен предмет **композиция-теория**, е предназначена за професията „Графичен дизайнер“, специалност „Графичен дизайн“ от професионално направление „Аудиовизуални техники; производство на медийни продукти“, съгласно типовите учебни планове за професионално образование с интензивно изучаване на чужд език, разширено изучаване на чужд език и без интензивно и без разширено изучаване на чужд език в паралелки във всички форми на обучение.

Съдържанието на учебния предмет разкрива възможности за получаване на познания и умения при изобразяване на обекти в пространството (в интериор или екстериор), баланс и съотношение между форми и цветове при спазване на законите на композицията.

Учебното съдържание в програмата е структурирано в раздели.

Обучението по предмета **композиция** се извършва във взаимовръзка с учебните предмети: рисуване, история на изкуството, психология, графичен дизайн, информационни технологии и др.

Формирането на професионални знания по учебния предмет е на основата на усвояване на специфичните понятия и правила, както и на базата на развиване на пространствено мислене и въображение. Обучението изисква онагледяване с разнообразни дидактически материали и примери от историята на изобразителното изкуство, компютри и подходящ софтуер.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

Целта на обучението по учебния предмет **композиция** е чрез усвояване на основни знания за видовете композиция, анализиране на композицията в дизайна, изящните изкуства и архитектурата учениците да придобият знания и умения за построяване на двуизмерна и обемно-пространствена композиция.

За постигане на основната цел при обучението е необходимо: да се насочи вниманието към наблюдателност при възприемане на обем, цвят и пространство; изграждане на естетическо чувство и критерии при композиране; умения за прилагане на основните елементи – хармония, контраст, ритъм, динамика в композицията; прилагане на принципите на светлосянката и перспективата в изграждане на композиция, прилагане на разнообразни материали и изобразителни техники.

В процеса на обучение целта е обогатяване на представите и въображението на учениците, създаване на навици за системен труд и формиране на наблюдателност, комбинативност, естетически критерии и постигане на творческа индивидуалност.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Разпределение на учебното време

Общият брой часове по учебния предмет композиция - теория, е определен в типовите учебни планове за съответната специалност в специфична професионална подготовка.

Варианти	Вариант I	Вариант II
Часове по типов учебен план	72 учебни часа	36 учебни часа

Раздели, теми и препоръчителен брой часове

Учебното съдържание е структурирано в **шест** раздела. За всеки раздел са записани препоръчителен брой учебни часове и теми. Учебните часове се разпределят по раздели и теми в началото на всяка учебна година от учителя в зависимост от броя часове, определени в типовия учебен план за съответния клас, методите на обучение и целите на програмата. Усвояването на учебното съдържание може да се планира и в учебната програма за разширена професионална подготовка, както и при провеждането на практическото обучение в реална работна среда за учениците в дуална форма на обучение.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I Препоръчителен брой часове	ВАРИАНТ II Препоръчителен брой часове
I.	Понятие за композиция	4	2
1.	Ролята на композицията в изящните изкуства, дизайна и архитектурата. Исторически преглед		
II.	Основни принципи и закони на композицията	6	3
4.	Единство и съподчинение, йерархия, доминанта		
5.	Композиционен център – геометричен, оптически, смислов		
6.	Равновесие, оси на равновесие		
III.	Видове композиция	12	6
7.	Отворена, затворена, фризова композиция		
8.	Симетрична, асиметрична композиция		
9.	Статична, динамична композиция		
10.	Централна композиция		
11.	Композиционни оси		
IV.	Изразни средства на композицията	12	3
12.	Пропорции. Златно сечение		
13.	Контраст, нюанс, цвят		
14.	Метрично повторение и ритъм		

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I Препоръчителен брой часове	ВАРИАНТ II Препоръчителен брой часове
15.	Стилизация		
V.	Формообразуване, пространство и композиция	15	9
16.	Оптикогеометрични илюзии.		
17.	Комплексно решение на утилитарните, конструктивните, икономическите и техническите въпроси		
18.	Съобразяване с конкретните условия		
19.	Единство на форма и съдържание.		
VI.	Аранжиране	23	13
20.	Художествена изразителност на композицията		
21.	Аранжиране на изложба		
22.	Аранжиране на експозиция		
23.	Творческа задача		
	ОБЩ БРОЙ ЧАСОВЕ	72	36

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

Знания:

- да знае основни закони за правилно изграждане на композицията;
- да знае значението на композицията за художественото творчество;
- да познава видовете композиция и техните възможности;
- да познава основни принципи за прилагане на цвета в композицията;

Умения:

- да прилага практически знанията за изразните средства на композицията;
- да построява равнинни и обемно-пространствени форми;
- да подбира вида композиция съобразно художествената задача;

- да изразява емоционално отношение към въздействието на композицията в художествени творби;

Компетентности:

- да използва композиционния език за изграждане на хармонична и естетична творба;
- да прилага знания за композицията в специфичната професионална подготовка;
- да работи самостоятелно и в екип;
- да притежава творческо мислене;
- да проявява стремеж към професионално усъвършенстване и кариерно развитие.

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Петя Герасимова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
2. Румяна Григорова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
3. Атанас Янев – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
4. инж. Маргарита Гатева – гр. София
5. д-р инж. Цветанка Апостолова – гр. София

Учебната програма е разработена в изпълнение на Дейност 2 „Дейности в подкрепа на образователната система“ по Проект BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.